

**Виступ Президента Світового Конгресу Українців Євгена Чолія
на III Конгресі Об'єднання Українців у Польщі в пам'ять про жертви акції "Вісла"
30 квітня 2017 р., Перемишль, Польща**

Високопреосвященний Архієпископе і Митрополите Євгене!

Преосвященний Владико Кир Паїсій!

Преосвященні Владики!

Всечесніші отці!

Шановні депутати!

Шановний пане Посол України Андрій Дешиця!

Шановний пане Голово Об'єднання Українців у Польщі Петро Тима!

Шановні почесні гості!

Шановні учасники III Конгресу Об'єднання Українців у Польщі в пам'ять про жертви акції "Вісла"!

Пані та панове!

Від імені Світового Конгресу Українців, чи СКУ, з великим смутком долучаюсь до III Конгресу Українців у Польщі в пам'ять про жертви акції "Вісла, однієї з найбільших трагедій українського народу.

Разом зі мною прийшла і моя дружина Ганя, щоб віддати шану жертвам акції "Вісла", що включають її родичів, яких було виселено з Павлокоми і Волі Володської.

Користуючись нагодою, висловлюю признання Об'єднанню Українців у Польщі на чолі з Петром Тимою, яке вже майже три десятиліття успішно координує працю своїх складових організацій у розбудові українського громадського життя в Польщі і в підтримці нашої духовної Батьківщини України та репрезентує інтереси українців перед польським урядом.

Рівнож я хочу відзначити велику і наполегливу працю всієї української громади Польщі, яка за несприятливих і нелегких умов змогла зберегти та примножувати багатовікові надбання свого народу, у тому числі й історичну пам'ять.

70 років тому польська комуністична влада розпочала проти мирного автохтонного українського населення Польщі жорстоку військово-політичну операцію під назвою акція "Вісла". 28 квітня 1947 р. тоталітарний комуністичний режим направив близько 21,000 своїх вояків на Закерзоння та насильно виселив і розпорошив по північному заході Польщі понад 140,000 українців, а відтак до кінця 1947 р. ще додаткових 10,000 осіб.

Попри 70 років ми пам'ятаємо, що акція "Вісла" включала руйнацію церков, спалення домівок, конфіскацію майна, ув'язнення і тортури в концентраційному таборі у Явожні та навіть розстріли українців.

Попри 70 років ми пам'ятаємо, що наші побратими, яким пощастило вижити, були піддані насильницькій колонізації - позбавлені можливостей зберігати свою національну ідентичність та переслідувані за найменші прояви українського національно-культурного життя.

Світовий Конгрес Українців разом зі своєю мережею у 53-ох країнах світу поділяє глибокий біль і страждання всіх українців, які потерпіли внаслідок цієї нелюдяної акції, та приєднується до молитов за численних дітей, жінок і чоловіків, чий життя під час акції "Вісла" перервали антиукраїнські дії тоталітарного комуністичного режиму Польщі.

Акція "Вісла" стоїть в одному ряду з іншими злочинами тоталітарних комуністичних режимів, які відбувалися у різних країнах Центральної і Східної Європи та включали масові порушення прав людини.

У 1996 р. Парламентська асамблея Ради Європи прийняла резолюцію, яка "суворо засуджує численні порушення прав людини, вчинені тоталітарними комуністичними режимами, висловлює жертвам цих злочинів свої співчуття, розуміння та визнає їхні страждання".

Розвал у Польщі комуністичного режиму в 1989 р. дав українській громаді надію на відновлення історичної правди.

Тому я хочу відзначити як дуже позитивний крок засудження 3 серпня 1990 р. акції "Вісла" спеціальною ухвалою Сенату Польщі.

Також хочу наголосити на важливу заяву Президентів України і Польщі у 2007 р., які підтвердили прагнення продовжувати процес примирення між двома народами та заявили, що акція "Вісла" "була в історії сучасної Польщі прикладом несправедливості, яка стала наслідком дій тоталітарної комуністичної влади".

Конкретним прикладом відновлення історичної справедливості було зокрема й історичне повернення українській громаді Польщі Народного дому в Перемишлі, який був націоналізований у результаті акції "Вісла". СКУ гордий, що долучився до прискорення цієї важливої події, провівши у вересні 2010 р. в Перемишлі свої Річні загальні збори та отримавши під час них запевнення міського мера Роберта Хоми, що Народний дім буде повернутий українській громаді в Польщі найближчим часом, що і сталося через півроку – в березні 2011 р.

Дуже показово, що нинішні заходи проходять саме в цьому історичному домі.

З цього приводу я знову маю приємність передати Об'єднанню Українців Польщі пожертву в сумі \$30,000, яку передали:

- Українська громада в Едмонтоні;
- Організація "Закерзоння", Відділ у Торонто;
- пан Іван Озубко з Торонто; та
- СКУ.

Дуже прикро, що, попри досягнуті позитиви, окремі важливі аспекти акції "Вісла" ще не вирішені, зокрема й те, що Сейм ще не засудив цю трагічну сторінку історії. А окремі сили в Польщі навіть схвалюють цей акт тоталітарного режиму та закликають відмінити рішення Сенату з 1990 р. Також цього року вперше за довгий час Міністерство внутрішніх справ і адміністрації відкинуло звернення української

громади Польщі про фінансову підтримку відзначення 70-ліття акції “Вісла”, а міністр навіть дозволив собі публічно чинити тиск на голову Об’єднання Українців Польщі.

Рівнож дуже шкода, що найвищі польські державні посадовці відсутні на цьому заході та не вшановують разом з українською спільнотою пам’ять тисячі українців, які стали жертвами акції “Вісла”.

Натомість владні структури в Польщі провокативно демонтували пам’ятник У.П.А. в селі Грушовичі біля Перемишля 27 квітня 2017 р. – за день до 70-ої річниці акції “Вісла”.

Окрім цього, у липні 2016 р. Сенат і Сейм Польщі прийняли резолюції, які називають Волинську трагедію геноцидом.

У відповідь на це СКУ ще раз наголошує, що Волинські події не відповідають ні історичним, ні юридичним критеріям геноциду, та що використання такої термінології є підставою для посилення напруженості у відносинах між нашими народами, ескалації взаємних звинувачень та руйнації досягнень у справі примирення.

Про це вже сьогодні свідчить марш перемишльських і львівських орлят 2016 р. у Перемишлі, під час якого один з демонстрантів прокричав “Смерть українцям”, а учасники маршу його підтримали.

Щоб припинити нарощування такого негативу, в червні 2016 р., напередодні 73-ої річниці Волинської трагедії, українські духовні та інтелектуальні провідники звернулися до поляків із відкритим листом, у якому попросили у Польщі пробачення та закликали знайти порозуміння в непростому історичному минулому. Рівнож у липні минулого року Президент України, від імені українського народу в Україні, і як Президент Світового Конгресу Українців від імені української діаспори вшанували жертви Волинської трагедії покладанням квітів до пам’ятника на їхню честь. Такі кроки міжнародного порозуміння дуже важливі, бо вони сприяють процесам примирення та покращують українсько-польські відносини.

Історія присудила українському і польському народам бути сусідами. Українці і поляки є древніми європейськими народами з багатою історією та спільними європейськими цінностями. На території Польщі проживає численна українська громада та дуже багато українців і поляків пов’язані родинними відносинами.

Тому сьогодні, як ніколи, важливо, щоб наші народи прислухалися до слів Папи Римського Івана Павла II, якими він так звернувся до обох народів у 2001 р., закликаючи очиститися від болісного минулого: “Нехай завдяки очищенню історичної пам’яті всі будуть готові поставити вище те, що об’єднує, а не те, що роз’єднує”.

Ми добре пам’ятаємо і цінуємо, що саме Польща першою визнала незалежність України, визнала у 2006 р. Голодомор геноцидом українського народу та активно підтримує Україну у питаннях її європейської інтеграції та у поборюванні російського агресора.

Вже три роки, як український народ відстоює територіальну цілісність і незалежність своєї держави у боротьбі з гібридною агресією Російської Федерації, яка нелегально окупувала Крим та веде збройні дії на її східних кордонах.

Ця війна поставила під загрозу життя населення Криму, перетворила на руїну частину Донбасу та, що найгірше, - забрала життя близько 10,000 людей, спричинила поранення майже 23,000 осіб та переміщення з небезпечних районів близько 1,800,000 людей.

Гібридна війна Російської Федерації є серйозною загрозою не лише для України, але й для миру і безпеки в Європі, у тому числі й для Польщі як найближчого сусіда України.

І цілком зрозуміло, що тільки спільними зусиллями можна зупинити просування російського імперіалізму на Захід.

До того ж, обом народам не слід забувати, що потенційний конфлікт між Польщею та Україною на історичному ґрунті може бути найбільш вигідним для нашого спільного ворога, який у такий спосіб хоче зруйнувати дружні стосунки України та Польщі.

З цього приводу, коментуючи обстріл Консульства Польщі в Україні у березні 2017 р., Міністр оборони Польщі правильно заявив: “Ми маємо справу з навмисною провокацією. Це є частиною ланцюга подій, які стосуються не тільки України. Ланцюг подій, пов’язаний з бажанням будь-якою ціною посіяти ненависть між Польщею та Україною, щоб призвести до виникнення конфлікту, спору, сварки, плутанини”.

Тому потрібно засуджувати всі спроби запалювати ворожнечу між нашими народами та взаємно прощати один одному давні провини.

Сьогодні, у 70-ту річницю акції “Вісла”, я закликаю владні структури Польщі зробити чіткі і недвозначні кроки для гідного вшанування історичної пам’яті жертв акції “Вісла”, щоб запевнити, що такі трагедії не повторяться в майбутньому.

Я також закликаю український та польський народи і їхні владні структури керуватися дуже важливою християнською декларацією, яку в 1987 р. проголосили Блаженніший Патріарх Мирослав Іван Любачівський і кардинал Юзеф Глемп із Польщі: “Прощаємо і просимо прощення”.

І в цьому щасті нам Боже!

Вічна пам’ять всім жертвам акції “Вісла”!